Pregledni naučni rad
UDK:343.84:343.4/.6
DOI:10.7251/ZND2601296M

ULOGA BEZBJEDONOSNOG MENADŽMENTA U FUNKCIONISANJU I RAZVOJU SISTEMA BEZBJEDNOSTI I ZAŠTITE KORPORACIJE

***Doc.dr Danilo Mrković*[128]**
Victoria International University, Mostar

Apstrakt: *U savremenim uslovima poslovanja sve je veća prisutnost raznovrsnih oblika ugrožavanja i ugroženosti korporacija, a samim tim i bezbjednosti uopšte. Globalizacijom svijeta i dinamičnim konceptom života i rada, stvoreni su uslovi za drugačiji pristup razvoju sistema bezbjednosti i zaštite korporacije, pri čemu sposobnosti menadžera dobijaju sve više na značaju. Koncept reforme bezbjedonosnog sektora je od izuzetne važnosti i tranzicijskim društvima. Najviši nivoi opšteg i bezbjednosnog menadžmenta prinuđeni su da znatno više vremena posvete razvoju sistema bezbjednosti i zaštite, kako bi izbjegli opasnosti koje su svakodnevno prisutne i preduprijedili propadanje i nestanak korporacije. Kako je u praksi evidentno da naši menadžeri veoma malo pažnje poklanjaju ličnom usavršavanju postavlja se pitanje njihove kompetentnosti i sposobnosti da odgovore svakom izazovu i prepreci. Menadžment ne smije biti stereotipan i rigidan kada je u pitanju sistem bezbjednosti i zaštite, već kreativan i perspektivan, da bi zadovoljio nove zahtjeve vremena u kome korporacije egzistiraju i razvijaju se. Funkcionisanje i razvoj sistema bezbjednosti i zaštite korporacije, u savremenim uslovima poslovanja, nezamislivo je bez značaja i uloge manadžmenta, prvashodno top – menadžmenta i bezbjedonosnog menadžmenta.*

Ključne riječi: *bezbjedonosni menadžment, korporacija, top – menadžment, sistem bezbjednosti.*

Uvod

Da bi se zadovoljile neophodne društvene potrebe, posmatrano sa globalnog nivoa, u društvu su formirani određeni sistemi: politički, ekonomski, školski, pravni, informacioni, kulturni, bezbjednosni i mnogi drugi. Svaki od njih determinisan je određenim potrebama i od samog postanka oni funkcionišu u kontinuitetu, sa tendencijom stalnog usavršavanja i modernizovanja. Bezbjednosni sistem je organizovan i složen hijerarhijski sistem, preko kojeg

[128] danilomrkovic@gmail.com

društvo ostvaruje funkciju zaštite svojih vitalnih vrijednosti radi postizanja opšteg napretka i prosperiteta i trajnog je karaktera. On nije sam sebi svrha, već posljedica potrebe da se preko njega, odnosno njegovim djelovanjem, ostvare drugi društveni ciljevi. Djelovanje ovog sistema vezano je za nepovoljne okolnosti sadržane kroz razne oblike ugrožavanja, sa dvojakom ulogom postojanja – odvraćanje i represija (Ljeljak, Bubalo, 2018).

U savremenom poslovnom svijetu, u uslovima brzog razvoja i izraženog tržišnog natjecanja borba za rast i razvoj postaje neumoljiva, a bezbjednost i zaštita poslovanja, poslovnih procesa, informacija, ljudi, proizvoda ima vrlo visoku važnost za rukovodstvo svakog poslovnog subjekta i od presudne je važnosti za opstanak na tržištu. Danas na poslovima sigurnosti i zaštite poslovanja u svijetu radi na desetine hiljada stručnjaka, i gotovo i nema ozbiljne tvrtke koja ne zapošljava barem jednog, ako ne i cijeli tim stručnjaka čiji je osnovni zadatak bezbjednosti poslovanja (Ahić, 2009). Menadžeri sigurnosti djelatnici su koji rukovode poslovima sigurnosti i zaštite poslovanja u privrednim subjektima. Njihov zadatak je pobrinuti se za bezbjednost djelatnika, poslovnih partnera i klijenata, poslovnih procesa, informacija ali i imovine tvrtke, te i ugleda u poslovnom okruženju. U opisu njihova posla nije samo fizička zaštita imovine i ljudi. Njihov zadatak je kroz niz procedura osmisliti učinkovit sistem za održavanje sigurnosti u tvrtkama, te pripremiti svu potrebnu dokumentaciju za uspostavu takvog sistema. Kao takvi, menadžeri sigurnosti mogu se pronaći u različitim institucijama i okruženjima - u svim tvrtkama bez obzira koju djelatnost tvrtka obavlja; zaduženi su za informacijsku i informatičku sigurnost; sigurnost u različitim poslovnim okruženjima (od manjih tvrtki do korporacija); na poslovima zaštite okoliša, zaštite objekata; pa sve do poslovnih istraživanja – Business Intelligence (www.tportal.hr/biznis/clanak/menadzeri-sigurnosti-stite-poslovanje-iz-sjene-tko-su-i-cime-se-zapravo-bave-20180528).

Zadatak menadžmenta ljudskih resursa je da obezbijedi da organizacija bude sačinjena od odgovarajućih ljudi, kako bi mogla da iskoristi ljudski resurs koji joj je potreban. Menadžment ljudskih resursa se bavi ljudima, sa naglaskom na razvojnoj politici, kao i na proceduri u procesu upravljanja. Takođe se bavi i individualnim i društvenim aspektima ljudi. On obuhvata sve odluke i akcije u vođenju ljudi, koje kreiraju ili podržavaju konkurentsku prednost (Kržalić, 2009).

Menadžment svake korporacije je veoma zainteresovan da ima dobro odabran, personalno popunjen i kvalitetno selektiran menadžment bezbjednost. Posebno je zainteresovan da na mjestu glavnog menadžera sigurnosti ima čovjeka koji će svoj bezbjednosni zadatak izvršavati krajnje odgovorno i profesionalno. Njegova uloga je svakako i najvažnija za bezbjedno funkcionisanje svake korporacije. Od njegovog angažovanja, procjenjivanja i planiranja u najvećoj mjeri zavisi ukupna sigurnost korporacije. Njegova funkcija je stalna, dolazi do izražaja u kontinuitetu, a posebno je bitna u određenim vanrednim događajima i

dešavanjima u kojima se korporacija ili neki njen dio može naći. Svaku korporaciju mogu da zadese i neke nepredvidljive situacije (eksplozije, nesreće na radu, havarije i sl.) koje po korporaciju mogu imati stravične posljedice. U takvim situacijama, od stručnosti menadžera sigurnosti, njegovog iskustva i umijeća, snalažljivosti, pravilnog procjenjivanja i odlučivanja u svakoj konkretnoj situaciji, u dobroj mjeri zavisi da li će korporacija pretrpjeti veću štetu, imati blaže posljedice ili će proći bez ikakvih posljedica. Nedovoljno stručan, neiskusan, nesnalažljiv, a posebno neodgovoran menadžer sigurnosti dovešće korporaciju do težih posljedica (Stojanović, 2008).

Sistem privatne bezbjednosti koji je u stvari podsistem sistema sigurnosti (bezbjednosti) BiH i koji egzistira dugi niz godina je područje slabog znanstvenog interesovanja, pa je realna potreba razmatranja, otkrivanja i ukazivanja na specifičnost materije koja se odnosi na oblast zaštite ljudi i imovine nedržavnih subjekata kao nosilaca ovog sistema (Nikolić, 2011).

Upravo zbog toga, za svaku korporaciju je bitan profil menadžera bezbjednosti, dakle prvog čovjeka bezbjednosti u korporaciji. Dosadašnja stručna literatura apostrofirala je bitne karakteristike i osobine koje bi trebalo da ima savremeni menadžer bezbjednosti. Pored toga, veoma su značajna i iskustva korporacija, posebno velikih kompanija, koje su kroz proces privatizacije kupile određene važne privredne subjekte na ovim prostorima. Na ovim prostorima pre svega mislimo na velike trgovinske centre: Merkator, Ideu, Merkur, Tempo, Deltu, a zatim i na druge privredne subjekte kao što su: NIS, Sartid, privatizovane banke, cementare, pivare, fabrike cigareta i druga preduzeća. Bez pretenzija da će u ovom radu biti rečeno nešto novo, namjera nam je da ukažemo na neke, po našem mišljenju, najvažnije karakteristike savremenog menadžera bezbjednosti velike korporacije.

Uloga i zadaci menadžera bezbjednosti u korporacijama

Funkcionisanje i razvoj sistema bezbjednosti i zaštite korporacije, u savremenim uslovima poslovanja, nezamislivo je bez značaja i uloge menadžmenta, prvashodno top-menadžmenta i bezbjednosnog menadžmenta. Neminovnost je da i jedan i drugi menadžment sigurnosti korporacije doživljavaju kao integralni dio poslovanja, zasnovan na pozitivnim zakonskim propisima, potrebama i ovlašćenjima sa kojima raspolažu (Ljeljak, Bubalo, 2018).
Menadžer je osoba koja organizuje rad, usmjerava i obezbjeđuje njegovu realizaciju radom i naporom drugih osoba. To je osoba koja upotrebljava svoje sposobnosti i znanja u donošenju odluka da bi komunicirala, uticala i vodila ka dostizanju ciljeva. Ukratko menadžer je osoba zadužena za funkcionisanje organizacije. Menadžeri su svi rukovodioci organizacionih jedinica u preduzeću, od najviših do najnižih (Litavski, 2012).

Svakoj korporaciji potreban je menadžer bezbjednosti koji će odgovoriti zadacima savremenog vremena. Odnosno, potreban je savremeni menadžer koji će značajno odstupiti od dosadašnjih stereotipa, koji se ogledaju, prije svega, u organizaciji fizičko tehničkog obezbjeđenja u jednom preduzeću. Današnji menadžer bezbjednosti mora ispunjavati daleko rigoroznije kriterijume, ukoliko se od njega očekuje da se suprotstavi svim vidovima ugrožavanja lica imovine i poslovanja (Ljeljak, Bubalo, 2018).

Iako je o profilu savremenog menadžera u stručnoj literaturi već dosta napisano, bez prezentacija da će ovom prilikom biti rečeno nešto novo, do sada nepomenuto,namjera nam je da taj profil istaknemo na način kako ga mi vidimo. Naravno, ovdje imamo u vidu profil prvog čovjeka bezbjednosti u korporaciji. Prema tome, savremeni menadžer bezbjednosti mora da posjeduje sljedeće:

- Savremeni menadžer bezbjednosti mora da posjeduje visoku stručnu spremu, pravnog ili bezbjednosnog profila, prije svega. Ovakav profil omogućava dobro poznavanje bezbjednosnih i pravnih predmeta u kojima se stiču najvažnija znanja neophodna za ovaj posao. Dakle, podrazumijeva se, prije svega, dobro znanje: krivičnog prava, kriminalistike, kriminologije, krivičnog procesnog prava, poslovnog prava, prekršajnog prava, bezbjednosnog menadžmenta, korporativne bezbjednosti, strategijskog menadžmenta, sistema nacionalne sigurnosti, sistema sigurnosti lica, imovine i poslovanja, ekološke sigurnosti, upravljanje ljudskim resursima, organizovanog kriminaliteta, terorizma, privrednog kriminaliteta i korupcije, kompjuterskog kriminaliteta, zaštite informacionih sistema i podataka i dr. Pored navedenih, neophodna su potrebna znanja i iz: psihologije, sociologije, sudske medicine, informatike, socijalne patologije, organizacionog ponašanja, engleskog jezika i dr.
- Savremeni menadžer mora da ima potrebno radno iskustvo na bezbjednosnim poslovima: u policiji, vojsci, privatnom sektoru bezbjednosti i sl. Minimalno radno iskustvo je, po našem mišljenju, najmanje 10 godina, i to na operativnim bezbjednosnim poslovima.
- Savremeni menadžer bezbjednosti mora da posjeduje i određena znanja i vještine, kao što su: borilačke vještine, vještine rukovanjem vatrenim oružjem, vještine pružanja prve pomoći, vještine spasavanja na vodi i u vanrednim situacijama.
- Savremeni menadžer bezbjednosti mora da posjeduje i određene sposobnosti koje su odraz njegove ličnosti i njegovih ličnih karakternih osobina, i to: zdravstvene i psihofizičke sposobnosti, organizacione sposobnosti, upravljačke sposobnosti, rukovodne sposobnosti, liderske sposobnosti, sposobnosti uspostavljanja dobrih međuljudskih odnosa i harmonije povjerenja, da ima savremena shvatanja i opredjeljenja, sposobnosti procjenjivanja i predviđanja, retoričke sposobnosti i

sposobnosti kvalitetnog komuniciranja, analitičke sposobnosti, sposobnosti pronalaženja najboljih rješenja u kritičnim situacijama i sl.

- Savremeni menadžer bezbjednosti mora da bude: stručan, profesionalan,kompetentan, autoritativan, sa visokim nivoom bezbjednosne kulture i da teži stalnoj edukaciji. On u kontinuitetu planira, sprovodi i organizuje bezbjednosnu edukaciju zaposlenih u menadžementu sigurnosti, ali i ostalih zaposlenih u preduzeću, ustanovi.
- Savremeni menadžer bezbjednosti mora da posjeduje sljedeće karakteristike i osobine: visoku inteligenciju, jak karakter, visoku motivaciju za rad, odgovornost, disciplinovanost, energičnost, odlučnost, poštenje, ambicioznost, ozbiljnost, komunikativnost, kreativnost, fleksibilnost, upornost, istrajnost, strpljenje, snalažljivost, oštroumnost, mudrost, objektivnost, pravičnost, temeljitost, metodičnost, maštovitost i dr. (Ljeljak, Bubalo, 2018).

U najopštijem smislu, menadžment je izabrani tim ljudi u korporaciji koji se bavi procesom planiranja, organizovanja, vođenja, koordinacije i kontrole ljudskih, materijalnih, finansijskih, informacionih i drugih resursa, radi ostvarivanja organizacionih ciljeva korporacije pod najpovoljnijim uslovima. Ljudi koji se bave procesom menadžmenta su menadžeri u korporaciji i njihov osnovni zadatak je upravljačko rukovodni (top-menadžment). Pored ovog glavnog menadžmenta, u savremenim korporacijama trebalo bi da postoji i bezbjednosni menadžment, kao nosilac korporativne sigurnosti. On, u širem smislu, podrazumijeva odlučivanje o bezbjednosnim ciljevima korporacije, o načinima i sredstvima da se izbjegnu nepovoljni uticaji koji dolaze iz okruženja ili samog organizacionog sistema, ili da se njihov štetni uticaj smanji (Daničić, 2009).

Jedna od najvažnijih osobina ove profesije jeste i kreativnost menadžmenta. Kreativnost menadžmenta je sposobnost menadžerskog tima da novim idejama unaprijedi poslovanje i odnose u korporaciji s ciljem poboljšanja efikasnosti i efektivnosti sa osloncem na raspoložive resurse i pozitivne zakonske propise. Sprovodeći svoje manadžerske aktivnosti[129], menadžerski tim najvišeg nivoa obavezan je da, pomoću svojih menadžerskih vještina[130], razvije i osavremeni i

[129] Osnovne manadžerske aktivnosti su: tehničke, finansijske, komercijalne, računovodstvene, planerske, izvještajne, bezbjednosne, poslovni sastanci, koordinatorske, organizacione i druge.

[130] Menadžerske vještine su: konceptualne (sposobnost pravovremenog korišćenja pravih informacija, selekcija kritičnih informacija iz mase podataka, prepoznavanje problema, identifikacija,prilika za inovacije, spoznaja moći i koristi tehnologije), komunikacijske (sposobnosti pretvaranja riječi u akciju, ugled- kredibilitet u korporaciji, moć aktivnog slušanja i uvažavanja, moć postavljanja pravih pitanja, prezentovanja vještina- verbalno, pismeno i gestikularno, elektronski i pisani saobraćaj), tehničke (usmjeravanje ka strateškim ciljevima korporacije, fokusiranje na dobit i kupce, rad na

opštu sigurnost i zaštitu u korporaciji kojom rukovodi, uvažavajući zapažanja i prijedloge svog bezbjednosnog menadžmenta, kao nižerangiranog. U okviru svoje korporativne strategije, glavni menadžment mora imati i viziju sigurnosti i zaštite korporacije od svih oblika ugrožavanja, te u skladu s tim treba organizovati, odlučivati i nadzirati sistem sigurnosti i zaštite korporacije, neprekidno vodeći računa o njenom daljem razvoju i usavršavanju. Periodično analiziranje dostignutog nivoa razvijenosti bezbjednosno zaštitnog mehanizma unutar korporacije i uvažavanje sugestija i prijedloga bezbjednosnog menadžmenta i drugih subjekata u korporaciji daju pozitivan doprinos kreativnosti menadžmenta (Litavski, 2012).

Da bi se prevazišla praksa nedovoljnog poznavanja sistema bezbjednosti i zaštite korporacije kojom rukovodi i da bi se sposobnost rukovođenja i lični integritet menadžera iz sastava menadžmenta korporacije podigli na viši nivo, prilikom izbora menadžera korporacije neophodno je predstaviti i bezbjednosni profil menadžera. Ovaj profil sadržava sve bitne pretpostavke, odlike, karakter, vrline i menadžerske sposobnosti lica predviđenog za rukovođenje i upravljanje korporacijom, sa spektra poznavanja sistema sigurnosti i zaštite korporacije. Obavljajući poslove iz djelokruga sigurnosti i zaštite, menadžeri se često susreću sa zadacima koji iziskuju posebne kvalitete i osobine neophodne da se uspješno odgovori visokim zahtjevima ovoga posla (Ahić, Pustahija, Omerović, 2013).

Svaki menadžer, bilo da se radi o top-menadžmentu ili bezbjednosnom menadžmentu, trebao bi da ima sljedeći bezbjednosni profil:

- Svijest o trenutku, poziciji okruženju i bezbjednosnim izazovima koji se nalaze pred korporacijom i njenim radnicima;
- Odvažnost da se uhvati u koštac sa problemima koji nastanu u korporaciji za vrijeme njegovog mandata;
- Riješenost da sve svoje sposobnosti i profesionalna znanja, uporedi sa ostalim aktivnostima, uloži i u bezbjednosne svrhe u korporaciji;
- Samopouzdanje i povjerenje u sopstvene kapacitete i kompetenciju, ali i spremnost za učenje i usvajanje novih znanja i vještina koje zahtijevaju sistem sigurnosti i zaštite korporacije;
- Dinamičnost i preduzimljivost radi preduzimanja blagovremenih mjera i postupaka za sistem sigurnosti i zaštite;
- Samostalnost u radu i visok nivo samokontrole, taktičnosti i odmjerenosti prilikom izvršavanja zadataka koji proističu iz oblasti sigurnosti i zaštite;

---

većem broju zadataka- tzv. Multi tasking, pregovaračke vještine, projektne vještine, postupci revizije i implementacija poboljšanja, održavanje tehničkog nivoa i primjena novih standarda, određivanje prioriteta, upravljanje vremenom) i vještine rada sa ljudima (trening vještina, fleksibilnost u radu s ljudima, umrežavanje unutar i izvan korporacije, sposobnost upravljanja kriznim situacijama, davanje prednosti u timskom radu- predanost, uvažavanje i kooperacija).

- Složenost i prisebnost u svakom trenutku, zarad pravilnog preduzimanja neophodnih mjera i postupaka;
- Sposobnost za rješavanje problema pod pristiskom i donošenje promišljenih odluka i u kritičnim situacijama;
- Pouzdanost, odgovornost i lojalnost, zbog kojih se drugi na njega uvijek mogu osloniti;
- Moralni i lični integritet, koji ga čini dostojnim ovlašćenja koja su mu povjerena;
- Prilagodljivost i fleksibilnost u raznovrsnim situacijama sa kojim se može suočiti za vrijeme dužnosti;
- Snalažljivost u svim situacijama, bez obzira da li su one povoljne ili nepovoljne,
- Izražene intelektualne sposobnosti, širina i nivo obrazovanja koji će mu omogućiti da se izbori sa složenošću svakodnevnih zadataka i pruži izvjesnu prednost u odnosu na potencijalne protivnike i opasnosti;
- Kreativnost u pristupu rješavanja problema bezbjednosnog sadržaja i unapređenju razvoja sistema sigurnosti i zaštite korporacije;
- Socijalne vještine i sposobnost za rad sa ljudima – komunikativnost, rječitost, ubjedljivost, prodornost, vještina slušanja i uvažavanja sagovornika i sl.
- Spremnost za timski rad i uvažavanje tuđih stručnih znanja i prijedloga;
- Posjedovanje potrebnog predznanja o sistemu sigurnosti i zaštite korporacije;
- Dosljednost u primjeni zakonskih propisa;
- Odlučnost za borbu sa korupcijom, kriminalom i drugim oblicima ugrožavanja korporacije;
- Motivisanost za rad i razvoj sistema sigurnosti i zaštite, uključujući i najteže uslove za rad;
- Otvorenost za saradnju i prijateljski odnos prema saradnicima;
- Elegantnost u nastupu i odavanje utiska sigurne i uspješne osobe;
- Hrabrost u odlučivanju i pokretanju novih inicijativa, bez modela „jedan korak naprijed-dva nazad (Nikolić, 2011).

Privatne agencije/kompanije za sigurnost su zavisne od prodaje svojih usluga i robe. Prodaja usluga privatne sigurnosti uveliko podsjeća na prodaju bilo koje usluge u sektoru prodaje usluga za korisnike iz širokog spektra industrijskih kompanija kao i fizičkih lica. Uspješnost prodaje povezana je sa kvalitetom usluge, cijenom, dostupnošću, marketingom, kvantitetom odnosa plaćeno – dostavljeno, te predanosti i ozbiljnosti u obavljanju radnih zadataka. Kvalitet usluge je osnovni element u prodaji. Niko ne želi platiti za uslugu koja nije ispunila očekivanja i potražnju klijenta. U vremenu tržišne utakmice u kojoj se natječu svi koji žele svoje mjesto na terenu, klijent će se opredijeliti za one kompanije koje imaju reputaciju kvalitetnog pružanja usluga (Ljeljak, Bubalo, 2018).

Bezbjednosni profil menadžera korporacije

Bezbjednosni profil menadžera korporacije je potreban prilikom donošenja odluke za izbor ili imenovanje, ali i nakon postavljenja zbog shvatanja sistema sigurnosti i zaštite kao integralnog dijela poslovanja i misije korporacije. Menadžer budućnosti moraće znati da inovativno razmišlja da stvara i aplicira inovacije, jer će se njegov bezbjednosni profil posmatrati u dinamičnom razvoju privrede, društva i sistema sigurnosti i zaštite (Javorović, 2000).

Menadžer bezbjednosti:

- razumije sistem i načela poslovanja, ima vještine upravljanja ljudima, posebice u izvanrednim okolnostima;
- je sposoban analizirati sistem sigurnosti i zaštite, sigurnosti informacija, lične zaštite, tehničke zaštite;
- može prepoznati izloženost sigurnosnim prijetnjama;
- prepoznaje odgovarajuće, uspješne i ekonomski opravdane načine prevencije, umanjivanja ugroza, te smanjivanje i ograničavanje njihovih posljedica;
- upotrebljava analize i procjene utjecaja sigurnosnih prijetnji i ugroza, pažljivo ispituje sve aspekte i opseg gubitaka zbog kriminalnih radnji, prirodnih nepogoda i kršenja pravila i propisa od strane osoblja tvrtke i vanjskih saradnika;
- vrednuje razinu sigurnosti i mogućnosti prevencije kriminala pristupom sigurnosnoj zaštiti, izrađuje planove zaštite i planove oporavka tvrtke, odnosno planove povratka u redovno poslovanje u najkraćem mogućem vremenu;
- proaktivno pristupa sigurnosnoj zaštiti tvrtke, njene cjelokupne imovine (materijalne i nematerijalne), osoblja i poslovnih procesa prema planovima koji uključuju sve od rukovodstva, preko djelatnika tvrtke pa čak i poslovnih suradnika i partnera (Ljeljak, Bubalo, 2018).

Prema relevantnim podacima zapadnoevropske vođe troše na učenje i usavršavanje oko 10% radnog vremena, dok se kod Japanaca to kreće i do trećine radnog vijeka (www.scribd.com/doc/465490065/Američki-menadžment). O usmjerenju savremenih menadžera prema upravljanju ljudskim resursima govori i stara kineska poslovica, koja kaže: *„Planiraš li godinu dana unaprijed-posadi rižu, planiraš li deset godina unaprijed-posadi drvo, planiraš li stoljeće unaprijed-odgajaj ljude“* (Hagelin & Skoens, 2003).

Posebno je zainteresovan da na mjestu glavnog menadžera sigurnosti ima čovjeka koji će svoj bezbjednosni zadatak izvršavati krajnje odgovorno i profesionalno. Njegova uloga je svakako i najvažnija za bezbjedno funkcionisanje svake korporacije. Od njegovog angažovanja, procjenjivanja i planiranja u najvećoj mjeri zavisi ukupna sigurnost korporacije. Njegova funkcija je stalna, dolazi do

izražaja u kontinuitetu, a posebno je bitna u određenim vanrednim događajima i dešavanjima u kojima se korporacija ili neki njen dio može naći. Savremeni menadžer sigurnosti mora ispunjavati daleko rigoroznije kriterijume, ukoliko od njega očekujemo da se suprotstavi svim vidovima i oblicima ugrožavanja lica, imovine i poslovanja jedne savremene korporacije. On mora posjedovati potrebnu stručnost, znanja, vještine i sposobnosti, kao i određene karakteristike (Ahić, 2009).

Opis zadataka i način sprovođenja radnji menadžera bezbjednosti

Oblici mogućeg ugrožavanja korporativne bezbjednosti su veoma brojni. Radi omogućavanja nesmetanog funkcionisanja korporativne sigurnosti i njene zaštite od kriminaliteta, menadžer sigurnosti preduzima čitav niz kriminalističkih radnji i mjera, kako onih preventivnog karaktera, tako i onih koje spadaju u kategoriju represivnih, jer se primjenjuju nakon određenog kriminalnog djela u korporaciji (Nikolić, 2011).

U preduzimanju takvih mjera i radnji primjenjuju se kriminalistička načela od kojih posebno dolaze do izražaja sljedeća:
- Načelo zakonitosti,
- Načelo jedinstvenog rukovođenja,
- Načelo sistematičnosti i planiranja,
- Načelo stručnosti i specijalizacije,
- Načelo preventivnog postupanja,
- Načelo čuvanja službene tajne i važne poslovne tajne (Ahić, 2009).

Sadašnje vrijeme nameće potrebu kvalitetnije bezbjednosne zaštite funkcionisanja korporacije. Da bi se to postiglo, neophodan je adekvatno odabran, funkcionalno postavljen i stručan menadžment bezbjednosti. Top menadžment svake korporacije veoma je zainteresovan da ima dobro odabran, personalno popunjen i kvalitetno selektiran menadžment sigurnosti (Nikač, Pavlović, 2012).

Da bi privatna bezbjednost imala veću ulogu i perspektivu u BiH, njeni propisi moraju da budu usklađeni sa zakonskom regulativom Europske unije. Sve Europske zemlje unutar Europske unije teže da harmoniziraju zakonske propise i standardiziraju mehanizme primjene. Harmonizacija propisa obuhvata što veću usklađenost normi to jeste jedinstvene norme unutar Europske unije, dok standardizacija podrazumijeva mehanizme primjene kao što je na primjer sistem obuke fizičke zaštite koji također teži da bude što unificiraniji. Slobodno tržište i jedinstvene norme u sistemima privatne sigurnosti nije puki ideal, to je budućnost poslova iz domena privatne sigurnosti na tlu Europske unije. Takav sistem ne samo da može unaprijediti privatnu sigurnost kao takvu, već znatno može doprinijeti sigurnosti jedne države i svih njenih stanovnika što je u suštini i cilj.

Zaključak:

Menadžer je osoba koja organizuje rad, usmjerava i obezbjeđuje njegovu realizaciju radom i naporom drugih osoba. To je osoba koja upotrebljava svoje sposobnosti i znanja u donošenju odluka da bi komunicirala, uticala i vodila ka dostizanju ciljeva. Ukratko menadžer je osoba zadužena za funkcionisanje organizacije. Menadžeri su svi rukovodioci organizacionih jedinica u preduzeću, od najviših do najnižih. Savremeni profil menadžera karakteriše liderstvo, kreativnost, preduzetništvo i rizičnost, sa dominantnim osloncem na ljudske resurse i njihovu motivisanost za ostvarivanje potpune funkcije sigurnosti i zaštite u korporaciji. Od njega se traži da ne bude konzervativan i stereotipan, već da stalno teži promjenama, inicijativi i spremnosti za preuzimanje odgovornosti. Njegove etičke osobine će dobiti na značaju i predstavljaće element bez kojeg se neće moći govoriti o uspješnom menadžeru XXI vijeka. Stručnom usavršavanju menadžmenta neminovno je pokloniti više pažnje, jer se u praksi pokazalo da većini menadžera sistem sigurnosti i zaštite korporacije predstavlja nametnuti balans koga bi se željeli rado otarasiti. Naročito je ovo izraženo kod složenih i profitabilnih državnih korporacija. Kada je u pitanju aspekt sagledavanja privatne bezbjednosti na prostoru Bosne i Hercegovine rješenja se ogledaju u normativnom podizanju nadležnosti ili harmonizaciji propisa u nižim nadležnostima. Rješenje problema, dakle, mogli bismo tražiti ili u jedinstvenom zakonu na nivou države ili u usklađivanju postojećih zakona na nivou entiteta, u skladu s EU trendovima, a uz obaveznu kontrolu zakonitosti u radu privatnih sigurnosnih agencija.

Literatura:

1. Ahić, J. (2009). Sistemi privatne sigurnosti. Sarajevo: Fakultet za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije.
2. Ahić, J., Pustahija, A., Omerović, M. (2013). Sistem privatne sigurnosti u BiH - predrasude, izazovi i perspektive. Kriminalističke teme, XIII, 1-2.
3. Američki menadžment. Na sajtu: http://www.scribd.com/doc/465490065/Američki-menadžment, Očitano: 10.11.2025.
4. Daničić M., Stajić Lj., (2008). Privatna sigurnost, Banja Luka: Visoka škola unutrašnjih poslova.
5. Daničić, M. (2009). Pojam i vrste bezbednosnog menadžmenta, Naučni skup Sinergija 2009, Zbornik radova.
6. Hagelin, B., & Skoens, E. (2003). The Military Sector in a Changing Context, SIPRI Yearbook, 2003 Armaments, Disarmament and Internacional Security. Oxford: Oxford University Press.
7. Javorović, B. (2000). Defendološke osnove sigurnosti na radu. – Rad i sigurnost, 4, 2000, 3, str.183 – 214
8. Kržalić. A. (2009). Stanje privatne sigurnosti u BiH. Sarajevo: Centar za sigurnosne studije BiH;

9. Litavski, J. (2012). Izazovi privatnog sektora bezbednosti. Beograd: Centar za evroatlanske studije.
10. Ljeljak, H., Bubalo, S. (2018). Menadžment privatne sigurnosti: Banja Luka: CMZ.
11. Menadžeri sigurnosti. Na sajtu: https://www.tportal.hr/biznis/clanak/menadzeri-sigurnosti-stite-poslovanje-iz-sjene-tko-su-i-cime-se-zapravo-bave-20180528. Očitano: 24.11.2025.
12. Nikač, Ž., Pavlović, G., (2012). Pravo privatne bezbednosti. Beograd: Kriminalističko-policijska akademija
13. Nikolić, M., (2011). Značaj kreativnosti menadžmenta u funkciji razvoja sistema sigurnosti i zaštite korporacije. Banja Luka: Fakultet za sigurnost i zaštitu.
14. Stojanović, S. (2008). Privatne bezbednosne kompanije u Srbiji – prijatelj ili pretnja. Beograd: Centar za civilno vojne odnose.

THE ROLE OF SAFETY MANAGEMENT IN THE FUNCTIONING AND DEVELOPMENT OF THE CORPORATE SECURITY AND PROTECTION SYSTEM

Doc.dr Danilo Mrković
Victoria International University, Mostar

Abstract: *In modern business conditions, the presence of various forms of threats and endangerment of corporations, and therefore security in general, is increasing. With the globalization of the world and the dynamic concept of life and work, conditions have been created for a different approach to the development of the security and protection system of corporations, with the skills of managers gaining increasing importance. The concept of security sector reform is of exceptional importance to transitional societies. The highest levels of general and security management are forced to devote significantly more time to the development of the security and protection system, in order to avoid the dangers that are present every day and prevent the decline and disappearance of the corporation. Since it is evident in practice that our managers pay very little attention to personal development, the question arises of their competence and ability to respond to every challenge and obstacle. Management must not be stereotypical and rigid when it comes to the security and protection system, but creative and perspective, in order to meet the new demands of the time in which corporations exist and develop. The functioning and development of the security and protection system of a corporation, in modern business conditions, is unthinkable without the importance and role of management, primarily top management and security management.*
Keywords: *security management, corporation, top management, security system.*